

Amerikalı ekspert: "Azərbaycan regional ticarətdə alternativ istiqamətlər təqdim etmə qabiliyyətini artırır"

"Azərbaycan coğrafi və logistik baxımdan "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin əsas mərkəzində yerləşir. Bu mühüm nəqliyyat şəbəkəsi Hind okeanını İran, Xəzər regionu və Rusiya üzərindən Şimali Avropa ilə birləşdirir. Azərbaycanın mərkəzi mövqeyi yalnız coğrafi amillərlə məhdudlaşmır. Ölkə bu üstünlüyü məqsədyönlü şəkildə inkişaf etdirdiyi infrastruktur layihələri ilə daha da möhkəmləndirib. Dəmir yollarının modernləşdirilməsi, gömrük sistemində inteqrasiyanın gücləndirilməsi və Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının fəaliyyəti Azərbaycanın rolunu, sadəcə, tranzit ölkəsi olmaqdan çıxararaq onu regional ticarət və logistika mərkəzinə çevirir".

Bu sözləri AZƏRTAC-a açıqlamasında amerikalı ekspert, siyasi icmalçı İrina Tsukerman söyləyib.

O bildirib ki, Bakı Şimal-Cənub layihəsinə pragmatik yanaşır. Azərbaycan özünü böyük güclər arasında passiv iştirakçı kimi təqdim etmək əvəzinə, bu dəhlizi həm ticarət tərəfdaşlarını, həm də diplomatik əlaqələrini şəxələndirmək üçün istifadə edir. Həmçinin Rəşt-Astara dəmir yolu bağlantısına və Xəzər dənizindən logistik əlaqələrə sərmayə qoymaqla yük daşımaları, konteynerlər və xüsusi mallar üçün etibarlı bir marşrut formalaşdırır. Dəhliz həmçinin Azərbaycanın enerji diplomatiyasını genişləndirir. Körfəzə çıxış vasitələri xam neft, emal olunmuş məhsullar, neft-kimya və kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı üçün əlavə imkanlar yaradır. Hər bir tamamlanmış segment enerji təhlükəsizliyinin yalnız boru xətləri deyil, həm də təchizat zəncirləri ilə bağlı anlayışını genişləndirir.

"Şimal-Cənub" nəqliyyat marşrutu həm Avropa, həm də Asiya üçün ənənəvi Şərq-Qərb xəttində yarana biləcək mümkün pozuntulara qarşı etibarlı alternativ - bir növ "hedc mexanizmi" rolunu oynayır. Bu, Azərbaycanın regional ticarətdə alternativ istiqamətlər təqdim etmə və yük axınlarını diversifikasiya etmə imkanlarını əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Eyni zamanda e-gömrük sistemlərinin tətbiqi, əvvəlcədən məlumat

mübadiləsi və vahid tarif mexanizmlərinin yaradılması logistika əməliyyatlarını daha şəffaf, proqnozlaşdırıla bilən və etibarlı edir. Dəhliz təkcə iqtisadi deyil, həm də geosiyasi baxımdan mühüm əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan həm Rusiya, həm də İranla konstruktiv əməkdaşlıq münasibətlərini qoruyur, paralel şəkildə Qərb institutları ilə də açıq və balanslı əlaqələr saxlayır. Bu yanaşma ölkənin regionda pragmatik, sabit və neytral aktor kimi mövqeyini möhkəmləndirir.

Dəmir yolunun elektrifikasiyası və logistik parkların yaradılması göstərir ki, "Şimal-Cənub" dəhlizinin inkişafı yalnız tranzit imkanlarını genişləndirmir, həm də ölkə daxilində iqtisadi faydalar yaradır. Bu proses sənaye klasterlərinin formalaşmasını sürətləndirir, anbarçılıq, qida emalı və xidmət sektorunun inkişafına təkan verir. Bununla yanaşı, müəyyən çağırışlar da qalmaqdadır: müxtəlif tənzimləmə rejimlərinin fərqliliyi, sanksiya riskləri, tarif siyasətinin uyğunlaşdırılması və qonşu nəqliyyat şəbəkələri ilə koordinasiya məsələləri hələ də əlavə işlənməyə ehtiyac duyur.

Siyasi icmalçının fikrincə, "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi bu baxımdan Azərbaycanın regional balanslaşdırıcı güc kimi strateji nüfuzunu artırır və ölkəni iqtisadi diplomatiyanın əsas mərkəzlərindən birinə çevirir.

Həmçinin COP29-un Bakıda keçirilməsinin Azərbaycanın beynəlxalq imici və regional liderliyi üçün əhəmiyyətindən danışan İ.Tsukerman deyib: "COP29-un Bakıda keçirilməsi Azərbaycan üçün enerjiyönümlü ölkə imicindən çıxaraq, ekoloji məsuliyyətlə bağlı yeni bir baxış yaratmaq baxımından əhəmiyyətlidir. Uzun illər ölkə əsasən neft ixracı və boru xətləri siyasəti ilə tanınırdı. Dünyanın iqlim konfransını paytaxt Bakıya gətirməklə Azərbaycan davamlılıq dialoqunda bir vasitəçi və sənayesi inkişaf edən ölkələrlə ədalətli keçid üçün körpü rolunu oynayır.

Bakının evsahibliyi diplomatik çevikliyə işarədir. Azərbaycan iqlim sahəsindəki müxtəlif bloklar arasında konsensus yaratmaq bacarığını nümayiş etdirdi. Konfrans, həmçinin ölkəni modernləşən iqtisadiyyat kimi göstərir və yenilənə bilən enerji, hidrogen və şəbəkə bağlantısı sahələrinə sərmayələri cəlb edir.

Beynəlxalq səviyyədə konfrans Azərbaycanın neytral dialoq platforması kimi rolunu gücləndirir. Eyni zamanda regionda ekoloji əməkdaşlıq ilə siyasi mübahisələrin alternativini təqdim edir. Konfrans xarici investisiyaları cəlb etməklə, iqtisadi diversifikasiyaya da xidmət edir. "Yaşıl istiqraz"lar, karbon ticarəti və dayanıqlı maliyyə alətləri Azərbaycan üçün yeni imkanlar yaradır. Daxildə isə COP29 institusional islahatları sürətləndirir, layihə idarəçiliyi və

məlumat şəffaflığı bacarıqlarını artırır. Bu da Cənubi Qafqazın aparıcı diplomatik mərkəzi kimi Bakının mövqeyini möhkəmləndirir və enerji pragmatizmi ilə ekoloji diplomatiyanı birləşdirən model kimi nüfuzunu artırır".

Amerikalı ekspert əlavə edib ki, Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq Avrasiyanın fiziki və institusional xəritəsini yenidən formalaşdırır: "Sovet dövründən miras qalmış şimalyönümlü infrastruktur artıq şəxələndirilir. Bu əməkdaşlıq Şərqdən Qərbə yeni marşrutlar yaradır və hər iki tərəfə müstəqillik və dayanıqlılıq təmin edir. Enerji inteqrasiyası - boru xətləri, elektrik xətləri və daşımalar şəbəkəsi birləşdirilir. Azərbaycan infrastrukturunu idarəetmə təcrübəsini paylaşaraq Mərkəzi Asiya ölkələrinə ixrac imkanlarını genişləndirməyə dəstək olur. Liman, gəmi və dəmir yolu terminalına sərmayələr bu əməkdaşlığı əməli addımlara çevirir. Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasında gömrük prosedurlarının və rəqəmsal izləmə sistemlərinin uyğunlaşdırılması yük daşımalarını sürətləndirir və investorlar üçün proqnozlaşdırıla bilən mühit yaradır.

"Azərbaycan qazdan elektrikə keçid sistemləri və bərpaolunan enerji sahələrində təcrübəsi ilə Mərkəzi Asiya ölkələrinə nümunədir. Xəzərdən keçməklə enerji şəbəkələrinin birləşdirilməsi mövsümi mübadiləyə və regional balans bazarına imkan yaradır. Koordinasiya edilmiş infrastruktur standartları və tarif siyasəti, böyük xarici bazarlara qarşı kollektiv güc təmin edir. Logistika dəhlizləri depolar, anbarçılıq və xidmət sahələri formalaşdırır. Bərpaolunan enerji, hidrogen və külək enerjisi layihələri texnologiya transferinə və davamlı innovasiya ekosisteminə töhfə verir", - deyən siyasi icmalçı sonda əlavə edib ki, Azərbaycan və Mərkəzi Asiya əməkdaşlığı regionu dayanıqlı dəhlizə çevirir, ixrac və idxal marşrutlarını şəxələndirir və global iqtisadi inteqrasiya üçün bazar yaradır.